Stenografični zapisnik

druge seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 13. septembra 1888.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar dr. Jožef Poklukar. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Jakob Missia, baron Oton Apfaltrern, Jakob Hren, dr. Gustav Mauer, vzvišenost baron Josip Schwegel, baron Alfons Zois.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika I. deželno-zborske seje dné 10. septembra 1888.
2. Naznanila deželno-zborskega predsestva.
3. Priloga 34. Deželnega odbora poročilo o volitvi deželnega poslanca trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani.
4. Priloga 29. Deželnega odbora poročilo o deželnih ustanovah za hiralce, ki so ustanovljene v proslavo 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franc Jožefa I.
5. Priloga 30. Deželnega odbora poročilo o trtni uši na Kranjskem.
6. Priloga 31. Deželnega odbora poročilo, s katerim se predlaga načrt zakona o prepovedanem lovskem času.
7. Priloga 32. Deželnega odbora poročilo o cesti skozi Kopačnico.
8. Priloga 33. Deželnega odbora poročilo, s katerim se predlaga načrt zakonu, kateri prenareja zakonito določilo o tistih, ki so oproščeni, da ne plačujejo pristojbine za lovsko karto.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o izkazu gledé gospodarjenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom l. 1887. (k prilogi 4.).
10. Ustno poročilo finančnega odseka o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu (k prilogi 10.).
11. Ustno poročilo finančnega odseka o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1887. (k prilogi 16.).
12. Ustno poročilo finančnega odseka o § 9. letnega poročila: «Ustanove», marg. št. 1, 2, 3, 5, 6, 7.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunih ustanovnih zakladov za l. 1889. (k prilogi 21.).
14. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu hiralničnega zaklada za l. 1889. in o računskem sklepu za l. 1887. (k prilogi 27.).

Seja se začne ob 10. uri 45. minut dopoludne.

Stenographischer Bericht

der zweiten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 13. September 1888.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Baron Otto Apfaltrern, Jakob Hren, Dr. Gustav Mauer, Excellenz Josef Baron Schwegel, Alfons Baron Zois.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der I. Landtagssitzung vom 10. September 1888.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 34. Bericht des Landesausschusses über die Wahl eines Landtagsabgeordneten der Handels- und Gewerbekammer zu Laibach.
4. Beilage 29. Bericht des Landesausschusses betreffend die zur Feier des 40jährigen Regierungs-Jubiläums Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. gestifteten Landes-Siechenstipendien.
5. Beilage 30. Bericht des Landesausschusses betreffend die Reblaus in Krain.
6. Beilage 31. Bericht des Landesausschusses, womit der Entwurf eines Gesetzes betreffend die Schonzeit des Wildes vorgelegt wird.
7. Beilage 32. Bericht des Landesausschusses betreffend die Kopačnica-Straße.
8. Beilage 33. Bericht des Landesausschusses, womit der Entwurf eines Gesetzes betreffend die Abänderung der gesetzlichen Bestimmung über die Befreiung von der Entrichtung der Jagdkartengebür vorgelegt wird.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Gebarungsausweis des krainischen Volksschullehrer-Pensionsfondes pro 1887 (zur Beilage 4).
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Ankauf einer Waldparcelle für die Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden (zur Beilage 10).
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde pro 1887 (zur Beilage 16).
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über §. 9 des Rechenschaftsberichtes: «Stiftungen», Marg. Nr. 1, 2, 3, 5, 6 und 7.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Voranschläge der Stiftungsfonde pro 1889 (zur Beilage 21).
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Siechenfondes pro 1889 und den Rechnungsabschluss pro 1887 (zur Beilage 27).

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 45 Minuten vormittags.

Deželni glavar:

Potrjujem, da je slavni zbor sklepčen in otvarjam sejo.

Prosim gospoda tajnika, naj prebere zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika I. deželno-zborske seje 10. septembra 1888.

1. Lesung des Protokolles der I. Landtagssitzung vom 10. September 1888.

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik I. seje v slovenskem jeziku. — Secretär Pfeifer verliest das Protokoll der I. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev, da se zapisnik v kakem oziru popravi? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Torej je zapisnik potrjen.

---

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

C. kr. vlada naznanja s pismom 8. septembra 1888 št. 2414, da je sklep visokega deželnega zbora dné 29. septembra 1887 gledé 16% priklade na neposrednje davke in 20% priklade na užitnino od vina, mošta in mesa zadobil Najvišje potrjenje. Prosim gospoda tajnika, da prečita dotično pisanje.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

An den

löblichen krainischen Landesausschuss

in

Laibach.

Nr. 2414/Pr.

Note!

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschließung vom 29. August 1888 dem vom Krainer Landtage in der Sitzung vom 29. December 1887 gefassten Beschlusse, wornach zur Bedeckung des Landesbeitrages zum Krainer Grundentlastungsfonde für das Jahr 1888 im Herzogthume Krain eine Umlage von 16% auf die directen Steuern sammt Staatszuschlägen und eine Umlage von 20% zur Verzehrungssteuer vom Wein, Wein- und Obstmost und vom Fleisch einzuheben ist, die Allerhöchste Genehmigung allergnädigst zu ertheilen geruht.

Hievon habe ich die Ehre, dem löblichen Landesausschusse unter Bezugnahme auf die geschätzte Zuschrift vom 26. Jänner 1888, Zahl 268, auf Grund des Erlasses des Herrn Ministers des Innern vom 3. September d. J. Zahl 15818 mit dem Bemerken Mittheilung zu machen, dass nach dem weiteren Inhalte des gedachten Erlasses hinsichtlich des weiteren Landtagsbeschlusses, es sei im Sinne des Punktes 3 des Uebereinkommens vom 29. April 1876 (Gesetz vom 8. Mai 1876, R. G. B. Nr. 72) für das Jahr 1888 die Zustimmung der Reichsvertretung zur Herabsetzung des für den Krainer Grundentlastungsfond bestimmten 20%gen Zuschlages zu den directen Steuern zu erwirken, eine Verfügung nicht getroffen wurde, weil im Grunde des inzwischen mit der Landesvertretung von Krain abgeschlossenen und schon für das Jahr 1888 wirksamen neuen Uebereinkommens (Gesetz vom 17. Juni 1888, R. G. B. Nr. 121) die Bestimmungen der Punkte 3 u. f. f. des obcitirten Uebereinkommens vom Jahre 1876, darunter auch jene über die Höhe des für den Grundentlastungsfond einzuhebenden Steuerzuschlages gegenstandslos geworden sind, weshalb auch die Festsetzung des Umlagepercentes zu den directen Steuern schon für das Jahr 1888 der Zustimmung der Reichsgesetzgebung nicht mehr bedarf.

Laibach am 8. September 1888.

Der k. k. Landespräsident:
Winkler.

Deželni glavar:

Nadalje došlo mi je naslednje pismo gospoda poslanca barona Alfonsa Zois-a, ki se glasi (bere — liest):

Hohes Landtags-Präsidium! Familien-Angelegenheiten hindern mich an den anfänglichen Landtags-Verhandlungen theilzunehmen, und stelle ich hiemit die ergebenste Bitte: mir einen 14tägigen Urlaub zu gewähren.

Seeboden, 8. September 1888.

Alfons Baron Zois.

Prosim gospode, kateri pritrdé privolitvi 14 dnevnega dopusta gospodu poslancu Zoisu, da ustanejo.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Dopust je dovoljen.

Došle so mi sledeče peticije:

Gospod Šuklje izroča sledeči prošnji:

Učitelji Novomeškega okraja prosijo za povekšanje plač.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Društvo v podporo ubogih dijakov na c. kr. gimnaziji v Novem Mestu prosi podpore za l. 1889.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Jaz izročam sledeče prošnje:

Šolska občina Terboje, okraja Kranjskega, prosi podpore za šolsko zgradbo.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo na Vojskem prosi 200 gld. podpore za popravo ceste.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Odbor podpiralne zaloge slovenskih vseučeliščnikov v Gradci prosi podpore za l. 1889.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Deschmann izroča sledeči prošnji:

Verein zur Unterstützung dürftiger und würdiger Hörer an der k. k. Bergakademie in Leoben bittet um Subvention pro 1889.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Matevž Vodušek, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani, prosi podpore za objavljenje znanstvenega dela (teoretične astronomije).

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Ich überreiche die Petition des Vereines zur Pflege kranker Studierender in Wien um Subvention.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Herr Pfeifer überreicht die Petition der Gemeindevorstände des Steuerbezirkes Rudolfswert um Befreiung des für den Hausbedarf bestimmten Quantums von 56 Liter selbst erzeugten Brantweines von der Landesumlage.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Herr Klun überreicht die Petition des Waisenhausbau-Vereines für Gottschee um Subvention zur Fortsetzung des Waisenhausbaues in Gottschee anläßlich des 40jährigen Regierungs-Jubiläums.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Murnik izroča prošnjo požarne brambe na Bledu za denarno podporo.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod dr. Vošnjak izroča prošnjo odbora za Vodnikov spomenik v Ljubljani za podporo za postavljenje Vodnikovega spomenika v Ljubljani.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod dr. vitez Bleiweis izroča prošnjo prebivalcev podobčine Orle za izločitev iz Dobrunjske občine in ustanovitev samostojne občine z imenom Rudnik.

(Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Dalje se je izročil nujni predlog gospoda poslanca Šukljeta in tovarišev, kateri je zadostno podprt in ima več kakor pet podpisov. Prosim gospoda tajnika, da prečita ta predlog.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

Nujni predlog

poslanca Šukljeta in tovarišev.

Z ozirom na to, da je ona številka dež. zak., v kateri se razglaša dodatni davek na žganje, izšla stoprav 30. avgusta, ter da dotično oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko nič ne omenja o terminu za prošnje, zadevajoče dovolitev plačilnih obrokov, da je torej udeležencem absolutno nemogoče bilo, pravočasno seznaniti se z uveti, pod katerimi država dovoljuje primerne obroke za plačevanje tega dodatnega davka, naprosi se visoka deželna vlada, da kar nemudoma in po najkrajšem potu od visokega finančnega ministerstva izprosi:

a) rok pismenim prošnjam za primerne obroke pri dodatnem davku raztegne se lastnikom zalog žganja, narejenega iz sadja, jagod, korenin, tropin in vinskih drožij, na Kranjskem do 15. oktobra 1888. inkluzivno.

b) med tem časom ustavi se na Kranjskem izterjanje dodatnega davka pri lastnikih žganja, narejenega iz gori omenjenih tvarin.

Fr. Šuklje	Janko Kersnik
V. Pfeifer	Klun
Mohar	Lavrenčič
dr. Sterbenc	Pakiž
Hinko Kavčič	A. Kraigher
dr. Vošnjak	dr. Papež
F. Stegnar	dr. vitez Bleiweis
L. Svetec	dr. Poklukar
Dev	Oton Detela

Murnik.

Deželni glavar:

Po § 21. opravilnega reda ima gospod predlagatelj pravico, nujnost precej utemeljevati. Gospod Šuklje ima besedo.

Poslanec Šuklje:

Slavni zbor! Bodem prav kratko utemeljeval nujnost svojega predloga. Kakor je znano, zadobil je pravokrepnost novi špiritni državni davek dne 1. septembra in v tem se je uvedel dodatni davek v znesku 24 gld. od hektolitra čistega alkohola. Zakon in zvršilna naredba govorita o tem, da se dotičnim strankam dovoliti smejo primerni obroki, zvršilna odredba pa zahteva, da se morajo izročiti prošnje finančnemu oblastvu pismeno najkasneje do konca avgusta t. l. V oznanilu c. kr. finančnega ravnateljstva na Kranjskem pa ni bilo čisto nič povedano o takih prošnjah in o roku, do kedaj se morajo izročiti. Vsled tega tudi večini prizadetih davkoplačevalcev nič ni bilo znano o teh uvetih, zamudili so rok ter so v kritičnem položaji, da se zahteva sedaj, ko je obrok že potekel, od njih, da plačajo naenkrat ves dodatni davek. Ta reč je prouzročila veliko razburjenost v prizadetih krogih in mislim, da je dolžnost deželnega zbora, potezati se tukaj za prizadete stranke. Stvar je nujna, vsaka zamujena ura bila bi tú kvarna, zarad tega sem si usojal spraviti svoj predlog kot nujni predlog v visoko zbornico in prosim, slavni zbor naj pritrdi nujnosti mojega predloga.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede k vprašanji nujnosti ravno zaslišanega predloga. (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.) Ker se nihče ne oglasi, bomo glasovali.

Prosim torej gospode, ki pritrdé nujnosti, naj blagovolé ustati. (Zgodi se. — Geſchieht.) Ker je slavni zbor priznal nujnost predloga, sme gospod poslanec precej utemeljevati svoj predlog v glavni stvari.

Poslanec Šuklje:

Moj nujni predlog, častiti gospodje, je v zvezi z novim zakonom o spiritnem davku in sè zvršilno odredbo, prijavljeno po visokem c. kr. finančnem ministerstvu. O zakonu samem ne govorim na tem mestu, le toliko naj bode povedano: Vsak davek, kateri se tako izredno zviša, za več nego 300%, je občutljiv, to je istina, o tem ne more biti nikake dvojbe, dokazov ne treba. Ravno spiritni davek pa se je zvišal v tej meri. Davčna mera je dosedaj znašala od hektolitra absolutnega alkohola 11 gld., to pa je bilo le nominelno, djansko se je pa gibala med $4^1/_2$ do 9 gld., odslej naprej pa bode plačati 35, oziroma 45 gld., in, izjemši prav male žganjarne, ki spadajo pod produkcijski davek, bode jih treba plačati efektivno. Trda postava to, dvakrat trda za našo deželo; kajti ne gledé na večji davek, katerega plačevali bodo posamezni davkoplačevalci, preti nam tudi huda zguba pri deželnih dohodkih. Vender sem s svojimi tovarši iz te strani visoke zbornice glasoval na Dunaji za ta davek. Glasovali smo zanj s teškim srcem sicer, toda klanjajoč se istiniti neizogibni državni potrebi in spolnivši svojo patriotično dolžnost nasproti véliki državni celoti.

Ako je torej naravnih brezobzirnosti in ostrosti mnogo v tem zakonu, soditi bi bilo, da vsaj uprava pomnoževala ne bode teh ostrosti in da se skrbno ogibala bode vsakega neosnovanega in neutemeljenega poostrenja potom razsodne in previdne zvršitve; žal, da smo se varali v tem pričakovanji, žal, da je postopanje finančne uprave tako, da smo prisiljeni z vso odločnostjo povzdigniti svoj glas v bran oškodovanim davkoplačevalcem. (Klici na levi: — Rufe links: Dobro! dobro!)

Mnogo imam v tem oziru na srci, a omejil se bom danes na eno samo določilo, na §. 99. zakona in dotični del zvršilne odredbe. Govoril bodem zgolj o dodatnem davku in o modalitêti, pod katero je pobirati ta davek.

Prvo vprašanje je, kaj zakon veleva? Zakon določuje glede dodatnega davka, da je s 1. septembrom tega leta obdačiti vsak liter absolutnega alkohola, ki se nahaja v zalogah tostran carinskih mej z dodatnim davkom 24 kr., t. j. 24 gld. na hektoliter absolutnega alkohola. Lastniki takih zalog so po postavi prisiljeni, da najkasneje v 3 dneh, t. j. do 3. septembra prijavijo finančnemu oblastvu svojo zalogo in prostore, kjer se nahajajo te tekočine.

Reč je huda, ali naposled, če se stvar presoja objektivno, se priznavati mora, da je tak dodatni davek neizogibna posledica celemu državnemu zakonu. Kar je pri zvišanji carine takozvani «Sperrgeſetz», je tukaj pri zvišanji potrošnine dodatni davek. Da ga ne bi bilo, vstopili bi mi v novo davčno dobo s tako prenapolnjenimi zalogami špirita, narejenega po stari davčni meri, da bi denarni uspeh gotovo za eno leto, morda še za več časa, zdatno trpel, bržkone za eno leto popolnoma splaval po vodi. In kar se davčne mere tiče, mora se reči, da vsaj za spirit razmerno ni previsoka, nasproti drugi davčni meri, katero sedaj zahteva zakon. Previsoka pa je za žganje, pridelano iz sadja, jabelk, tropin in vinskih drožij. Zarad tega sem se i jaz bil protivil temu odstavku §. 99. Vender tukaj ne bodem razkladal svojega mnenja, prav priprosti račun kaže, da je 24 gld. dodatnega davka za tako žganje preveč. Omejil se bodem na to, da rečem, dodatni davek je logična posledica novega zakona. Pa zakonodajalec ni hotel preveč žuliti davkoplačevalca, temveč je vže v zakonu izražal, da bi se breme davkoplačevalcu kolikor mogoče olajšalo. V §. 99. zakona z dné 20. junija 1888, drž. zak. št. 95, imamo določilo, ki pravi (bere — liest):

«Auch kann die Finanzverwaltung anderen Beſitzern von gebrannten geiſtigen Flüſſigkeiten, wenn ſie bei ihrem Vermögensverhältniſſe nicht in der Lage ſind, die Nachſteuer auf einmal zu berichtigen, angemeſſene Ratenzahlungen bewilligen.»

In dalje: «Die näheren Modalitäten ſind im Verordnungswege feſtzuſtellen.» Iz tega se razvidi intencija zakonodajalca, in nastane vprašanje, kaj je ukrenilo finančno oblastvo, kaj je ukrenila finančna uprava, da ustreže tem jasno izraženim intencijam postavodajalca?

V tem oziru je, se ve da, merodajna zvršilna odredba in ta pravi na strani 660 sledeče (bere — liest):

«Raten bis zu ſechs Monaten darf die Finanzbehörde erſter Inſtanz, bis zu einem Jahre die Finanzlandesbehörde bewilligen. Die erſte Rate muſs ſofort bei der Anmeldung bezahlt werden.»

Tudi v zvršilni odredbi je torej povedano, da se smejo dovoliti taki plačilni obroki od strani finančne direkcije do jednega leta. Toda jaz tolmačim to stvar takó: Nikjer ni zabranjeno, da ne bi ministerstvo še dalje smelo kreditirati, da bi zatorej v posebno uvažanja vrednih slučajih ministerstvo še daljši obrok dovolilo dotičnemu davkoplačevalcu, morda celo do dveh let. Iz vsega se vidi, da so celo pri zvršilni odredbi mislili, da si bode davkoplačevalec, ako ne more naenkrat plačati vsega davka, stvar lahko olajšal. To je tudi utemeljeno, naj se omogoči davkoplačevalcu, da počaka ugodnejše trgovinske razmere in da se prebivalstvo sprijazni s povišanjem cene teh pijač, da mu bode mogoče doseči, da se davek odvaliva od producenta na konsumenta. To je mogoče potom primernih obrokov in na ta način, mislil je očividno zakonodajalec, pa tudi zvršilna naredba, se bode dal doseči prehod iz sedanje stare zisteme v novo zistemo.

Sedaj pa nastane vprašanje, kedaj so ljudje pri nas zvedli o tem. Vidite, gospôda, državni zakon o spiritnem davku je težaven. Mi, ki smo bili v državnem zboru, posebno v dotičnem odseku, smo se prepričali, koliko težav je prouzročilo posvetovanje tega zakona; po mesec in mesec sedeli smo dan za dnevom v odseku in pododseku, dolge debate smo imeli v zbornici, zakon se je vsled tega zakasnil, tretje branje bilo je v poslaniški zbornici 5. junija in razglašen je bil zakon 23. junija v državnem zakoniku, torej gotovo

prav kasno, ako se pomisli, da je imel zakon zadobiti pravokrepnost 1. septembra. Še veliko več težavna in zamotana je pa zvršilna odredba, in kako so si glavo belili odlični strokovnjaki v finančnem ministerstvu, razvideti je iz tega, da je dotična številka državnega zakonika razposlana bila še le 12. avgusta. Tukaj na Kranjskem smo jo dobili šele nekoliko dni kasneje. Kolikor sem poizvedel, sprejel jo je deželni odbor šele 15. avgusta in v knjigotrštvu se niti 25. avgusta še ni dobila. Sedaj pa veleva zvršilna odredba, da je dotične prošnje izročiti finančnemu oblastvu prve instance najkasneje do konca avgusta. Kedaj so naši ljudje kaj zvedeli o tej stvari? Mi ne moremo zahtevati, da bi naši ljudje študirali državni zakonik, posebno o kmetu se ne more misliti, da bode on postal naročnik «Reichsgesetzblatt-a», merodajen je zanj deželni zakonik. Dotična številka pa, ki govori o tem dodatnem davku, izšla je šele 30. avgusta t. l. (klici na levi: — Rufe links: Čujte! čujte!), in ako mislimo na svoje milovanja vredne komunikacije, zlasti na Dolenjskem, bilo je absolutno nemogoče, da bi bili ljudje obaveščeni 31. avgusta o stvari, ki se je objavila bila šele 30. avgusta. (Klici na levi: — Rufe links: Čujte!)

Reklo se mi bode: «Saj se je neko naznanilo finančnega oblastva razposlalo dotičnim davkarskim uradom in občinskim opravništvom, tudi v domačih listih ga je bilo čitati, semtertje bilo je tudi po ulicah prilepljeno.» Istina, ali ravno o obrokih in potem o tistem roku, do kedaj morajo biti vložene pismene prošnje, o vsej tej stvari ne najdete niti besedice v celem naznanilu; o tej stvari naši ljudje ničesar niso znali, pod kakimi uveti se dovoljujejo obroki. Kake so posledice? V rokah imam odlok, katerega je prejel nek večji obrtnik, podžupan velike občine na Kranjskem, olikan mož, ki je précej spisal prošnjo za primerne obroke, ko je znal, da se kaj takega zahteva. Že 1. septembra je dobil odlok finančnega ravnateljstva št. 11.591, ki se glasi (bere — lieſt): «Ihr Geſuch vom 1. September 1888 um Bewilligung von ſechs Monatsraten zur Einzahlung der Nachſteuer für die am obigen Tage in Ihrem Beſitze befindlichen Brantweinvorräthe, kann im Grunde des hohen Finanz-Miniſterialerlaſſes vom 10. Auguſt 1888, Z. 27.969, R. G. B. Nr. 133, Anlage G., Z. 5, wornach die Bewerbung um die erwähnte Zahlungserleichterung nur bis längſtens Ende Auguſt 1888 offen ſtand, nicht berückſichtiget werden.»

Torej: nič se ni povedalo ljudem o takih prošnjah, o rokih, do kedaj morajo biti vložene take prošnje, in ko je prišla stranka 1. septembra s tako prošnjo, se jej je reklo: «Zamudila si rok, nič ne dobiš.» Gospôda, to je tako zanimiv, tako uvaževanja vreden slučaj, da moram reči: po pravici je ljudstvo razkačeno po takem postopanji. Prijatelj moj, ki sedi tudi v tej visoki zbornici, rad rabi izraz: *fiscus semper rapax*. Je nekaj na tem in naposled tudi ne smemo zameriti finančnemu ministru, da rad polni državno blagajnico, a, gospôda, da bi se namenoma postopalo tako, namenoma nastavila taka past davkoplačevalcu, kaj takega ne morem misliti! Ne morem si misliti, da bi katera vlada na Avstrijskem, bodi si te ali one stranke, tega ali onega sistema, mogla postopati tako nemoralno. (klici na levi: — Rufe links: Dobro! dobro!), sicer bi jo vihra javne nevolje morala precej s površja pometati!

Ves ta neljub položaj je torej nastal le iz nepovoljnega slučaja, za katerega davkoplačevalec ne more biti odgovoren. Stvar se mora popraviti, mora se dobiti sredstvo, da se sanira taka krivica.

Poglejmo, v kakem položaji so naši davkoplačevalci. Na Kranjskem prav za prav nimamo žganjarske obrti v tovarnah, tudi ne poljedelskih žganjaren, naša produkcija je majhna. Imam v rokah «Oeſterreichiſches ſtatiſtiſches Handbuch» najnovejši letnik, ki je izšel pred mesecem, izdala ga je statistična centralna komisija na Dunaji, torej je uraden. Iz tega je posneti, da se je tekom dôbe 1885 — 1886, namreč od 1. septembra 1885 do 1. septembra 1886, na Kranjskem narejenega žganja prijavilo in obdačilo le 787 hektolitrov absolutnega alkohola. Ako še prištevamo 169 hektolitrov za domačo porabo, znašala je takrat vsa objavljena produkcija na Kranjskem 956 hektolitrov čistega, absolutnega alkohola. Ako primerjamo te številke z ogromno količino žganja, narejenega po vsej Avstro-Ogerski monarhiji, okolo $2^1/_2$ miljonov hektolitrov, potem je to pač prava malenkost! Drugo lice pa dobi stvar, ako primerjamo število žganjaren, ki so izdelale to količino. To bodete našli, da je bilo žganjaren v istem letu 4365, torej spada, ker jih je v vsej Avstriji bilo 44.987, skorej 10% splošnega števila na Kranjsko. Te številke so zanimive zlasti, ako jih primerjamo s številkami zadevajočimi Galicijo in Češko. V Galiciji je bilo le 583 žganjaren, na Češkem le 287. Iz tega se razvidi, kako tesno je pri nas ta žganjarska obrt spojena z našim poljedelstvom, zlasti pa z našim vinarstvom in sadjarstvom. V vinorodnih krajih se izdeljuje neka pristna, zdrava, neškodljiva pijača, ki jo imajo posebno za domačo rabo, za posle i. t. d. Navzlic temu, da se malo prideljuje, se pa vender dostikrat pripetí — in meni samemu je osebno mnogo takih slučajev znano — da ima majhen posestnik do 20 hektolitrov alkohola v svoji zalogi. Da roka ni zamudil, bi se mu plačevanje davka raztegnilo na 12 mesecev, sedaj pa naj naenkrat plača 480 gld.!! Naravno je, da je ljudstvo po takem postopanji razljuteno in razkačeno. Razdraženost je nepopisna med ljudstvom in ako pride do eksekutivnih prodaj — kajti ljudje niso v stanu tega plačati, kar zahteva od njih finančna uprava — potem, gospôda se je najhujšega bati, in nihče izmed nas ne more biti toliko drzen, da bi zameril siromašnim ljudem, ako se spozabijo nasproti takemu postopanju. (Klici na levi: — Rufe links: Dobro! dobro!)

Moj predlog je torej utemeljen, usojam si ga Vam še enkrat priporočati. Nasvetujem resolucijo do visoke vlade, ki naj se glasí takó (bere — lieſt):

«Z ozirom na to, da je ona številka dež. zak., v kateri se razglaša dodatni davek na žganje, izšla stoprav 30. avgusta, ter da dotično oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko nič ne omenja o terminu za prošnje, zadevajoče dovolitev plačilnih obrokov, da je torej udeležencem absolutno nemogoče bilo, pravočasno seznaniti se z uveti, pod katerimi država dovoljuje primerne obroke za plačevanje tega

dodatnega davka, naprosi se visoka deželna vlada, da kar nemudoma in po najkrajšem potu od visokega finančnega ministerstva izprosi:

a) rok pismenim prošnjam za primerne obroke pri dodatnem davku raztegne se lastnikom zalog žganja, narejenega iz sadja, jagod, korenin, tropín in vinskih drožij, na Kranjskem do 15. oktobra 1888 inkluzivno;

b) med tem časom ustavi se na Kranjskem izterjanje dodatnega davka pri lastnikih žganja, narejenega iz gori omenjenih tvarin.«

Zahvaljujem se pred vsem slavnemu zboru, da je pritrdil nujnosti našega predloga, in ker je stvar res taka, da je škoda za vsak dan, da, celo za vsako uro, bi nasvetoval v formalnem oziru sledeče: Predlog moj naj se odstopi finančnemu odseku, ki naj v smislu dotičnega paragrafa, mislim, da je § 21. poslovnega reda, precej pretresa stvar. V ta namen naj se seja prekine in potem naj še tekom te seje poroča o tej stvari z onimi olajšavami, katere itak dovoljuje ta paragraf.

Deželni glavar:

K utemeljevanju predloga se je oglasil dalje še gospod poslanec Pfeifer, podelim mu torej besedo.

Deželni poslanec Pfeifer:

Podpiram najtopleje predlog gospoda predgovornika, ker imam več srca za hudo prizadete davkoplačevalce, kakor finančni organi pri zeleni mizi. (Veselost — Heiterkeit.) Danes ne bodem govoril o tem, pod katerimi težavami in pod katerim nenavadnim pritiskom je državni zbor sklenil velikanski davek na žganje, katerega ogromni dohodki se žalibog potopé v nenasitljivem žrelu novih topov in drugih vojnih priprav (pritrjevanje — Zustimmung); tudi ne bodem govoril o tem, da je bilo voliti med dvema zloma: **ali** povikšati direktni davek (hišni, zemljiščni, pridobitni, dohodninski) **ali** pa segati na žganje; omeniti le hočem drakonično postopanje finančne uprave pri izterjevanji dopolnilnega ali dodatnega davka 24 kr. od litra žganja.

Obiskaval sem pred malo dnevi svoje volilce; slavno zbornico soznanim s položajem, kakor sem ga našel. Ljudje radi dajó cesarju, kar je cesarjevega, zahtevajo pa, da se jim privolé primerni obroki za vplačevanje davka ter omogoči, blagó spečati.

Eden mojih volilcev mi je izročil 29. avgusta prošnjo za privoljenje primernega obroka za vplačevanje žganjarskega dodatnega davka (Nachsteuer); jaz mu rečem, vsaj se ne mudi, ker državna žganjarska postava v veljavo stopi šele 1. septembra t. l.; in ker postava sama, § 99., ima pred očmi privoljenje terminov; poslal sem torej prošnjo 31. avgusta na c. kr. finančno vodstvo v Ljubljani, ki je pa prošnjo zavrglo sklicujé se na ministersko odredbo (Vollzugsvorschrift) dne 12. avgusta 1888, po kateri treba take prošnje vložiti do zadnjega avgusta, torej prej, ko dotični zakon stopi v moč! (Klici na levi: — Rufe links: Čujte!)

Bil sem vedno mnenja in sem še danes, da ministerska odredba ne more v veljavo stopiti prej, kakor postava, ter da postane veljavna šele z dnevom dotične postave, ne pa **pred** to postavo.

Kako, gospôda moja, more znati davkoplačevalec o taki ministerski odredbi, katera še okoli 24. avgusta, ko sem jo hotel kupiti v Gradci, ni na prodaj bila pri knjigotržcu!?

Manjka mi parlamentarnega izraza, s katerim bi grajal tako postopanje — na Turškem bi se morebiti odlikovalo z Medžidije-redom! (Klici na levi: — Rufe links: Dobro!)

Ravno temu volilcu odbila se je par tednov prej prošnja za privoljenje žganjetoča. Kaj hoče sedaj z žganjem? Koncesija se odbije, obrok se tudi odbije, zdaj pa naj plača eraru ogromen davek!

Če se mu danes proda žganje potom eksekucije radi dodatnega žganjarskega davka, se gotovo ne dobi toliko zanj, kar znaša davek; erar po tem takem ni plačan — razven če sam hoče izlicitirati žganje — davkoplačevalec pa je uničen; torej treba mu dati primernega obroka in prilike, da žganje speča.

Napravil sem te kratke opazke, da bi državna uprava bolj človeško postopala, kar je neobhodno potrebno pri vsakem novem davku. (Klici na levi: — Rufe links: Dobro! dobro!)

Deželni glavar:

K besedi se je še oglasil gospod deželni predsednik baron Winkler — podelim mu besedo.

Deželni predsednik baron Winkler:

Slavni zbor! Ni sicer navada, da se vlada spušča v razpravo precej potem, ko je kak gospod predlagatelj utemeljeval svoj predlog v tem visokem zboru. Če sem si danes vender že zdaj izprosil besede, ne bodem se spuščal v razpravo v tem zmislu, da bi v bistveni stvari razpravljal to, kar se je danes slišalo od obeh gospodov predgovornikov. Tudi nočem upljivati na glasovanje gledé predloga gospoda poslanca Šukljeja; od svoje strani bodem celó ta predlog, ako ga sprejme visoki zbor, kolikor mogoče, na visokem mestu podpiral. (Klici na levi: — Rufe links: Dobro! dobro!) Ker sem se pa danes oglasil k besedi, moram naglašati, da se mi ne zdi utemeljeno očitanje gospoda predlagatelja, zadevajoče finančno ravnateljstvo, češ, da ni postopalo po postavi, ali da je svojo dolžnost na kak način prezrlo. Reklo se je, da se v naznanilu z dné 11. avgusta, katero razglaša deželni zakonik šele 30. avgusta, ni omenjalo nikakor, da si stranke, katerim je plačevati imenovani dodatni davek, lahko izprosijo obroke, v katerih bi mogle svoj davek plačevati. Že častiti gospod predlagatelj Šuklje sam pa je prečital določilo finančnega ukaza z dné 11. avgusta, v katerem je očitno rečeno, da se morajo prošnje za dovolitev obrokov zaradi plačevanja davka vložiti do konca avgusta. Tudi se je očitalo, da se je naznanilo finančnega vodstva šele 30. avgusta razglasilo v deželnem zakoniku. A jaz moram omeniti, da je c. kr. finančno ravnateljstvo za Kranjsko to naznanilo, tiskano v 500 iztisih, razposlalo vsem občinam, okrajnim glavarstvom in davkarskim uradom uže dné 12. avgusta. Enega teh iztisov imam tú v svojih rokah. Vrhu tega je

finančno ravnateljstvo 16. avgusta omenjeno naznanilo tudi razposlalo tukajšnjim časnikom, in sicer nemškim in slovenskim. To so: nemški uradni list v Ljubljani, «Slovenski Narod», «Slovenec» in «Novice». Tú imam en iztis «Slovenskega Naroda» z dné 17. avgusta, in v njem se nahaja oznanilo, katero razglaša deželni zakonik dné 30. avgusta. Iz tega je pač razvidno, da ni finančno ravnateljstvo ničesar zamudilo in ni zakrivilo, da niso morda davkoplačevalci vedeli o pravem času, kedaj morajo plačati svoj davek, ali pa prositi za obroke, v katerih bi ga plačevali.

Toliko sem hotel pojasniti, da bi se finančnemu ravnateljstvu ne očitalo, da ni strogo postopalo po postavi.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede k formalnemu predlogu gospoda poslanca Šukljeta, naj bi se nujnost vršila takò, da se pretrga sedaj seja, da se posvetuje finančni odsek in potem v nadaljevanji seje precej poroča o stvari?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet ſich.)

Ker se nihče ne oglasi, sklenem razpravo. Prosim gospode, ki so za to, da se finančni odsek precej zbere in potem poroča o predlogu po svojem poročevalcu, in da se seja do tjé pretrga, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predno pretrgam sejo, naznanjam visokemu zboru, da so se v zadnji seji izvoljeni odseki konštituirali in sicer takole: Finančni odsek je izvolil načelnikom gospoda dr. Moschela in načelnikovim namestnikom gospoda Deschmanna; upravni odsek je izvolil načelnikom gospoda Detelo, namestnikom gospoda barona Taufferjerja; in odsek za letno poročilo izbral si je načelnikom gospoda dr. Sterbenca, namestnikom gospoda dr. Mauerja.

Sedaj pretrgam sejo in kadar zvem, da je finančni odsek s svojim posvetovanjem gotov, nadaljujemo sejo.

(Seja se pretrga ob 11. uri 45 minut in se zopet ob 12. uri 30 minut nadaljuje. — Die Sitzung wird um 11 Uhr 45 Minuten unterbrochen und um 12 Uhr 30 Minuten wieder aufgenommen.)

Deželni glavar:

Otvarjam zopet sejo, izrekam sklepčnost in naprosim gospoda poročevalca finančnega odseka, ki je dobil nalogo, poročati o predlogu, da prične.

Poročevalec Šuklje:

Slavni zbor! Čast mi je v imenu finančnega odseka poročati o nasvetu, kojega stavlja gledé izročenega mu predloga. Finančni odsek je v obče pritrdil onim nazorom, ki so bili napotili predlagatelja do tega, da je sploh izročil ta nujni predlog ter da je toliko podpore našel v tej visoki zbornici. Konstatovati mi pa je, da je finančni odsek še raztegnil meritum onega petita, za katerega prosimo v svoji resoluciji. Bil je namreč tega mnenja, da ne gre tu ozirati se zgolj na lastnike doma pridelanega žganja, temveč, da je mnogo obrtnikov, krčmarjev i. t. d., ki tudi niso znali ničesar o tem, da morajo do konca avgusta vlagati svoje prošnje in so prišli v nepriliko, da morajo ves dodatni davek naenkrat, ne v obrokih, odrajtati. Ne bodemo torej več naštevali domačih pridelkov, iz katerih se pri nas žganje nareja, temveč bodemo rekli v prvem in drugem odstavku, pod črko *a* in *b*, da se rok raztegne lastnikom žganih opojnih tekočin na Kranjskem do onega roka, kateri je v mojem predlogu povedan.

Po tem takem se glasi predlog finančnega odseka takó:

Z ozirom na to, da je ona številka deželnega zakonika, v kateri se razglaša dodatni davek na žganje, izšla stoprav 30. avgusta, ter da dotično oznanilo c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko nič ne omenja o terminu za prošnje, zadevajoče dovolitev plačilnih obrokov, da je torej udeležencem absolutno nemogoče bilo, pravočasno seznaniti se z uveti, pod katerimi država dovoljuje primerne obroke za plačevanje tega dodatnega davka, naprosi se visoka deželna vlada, da kar nemudoma in po najkrajšem potu od visokega finančnega ministerstva izprosi:

a) rok pismenim prošnjam za primerne obroke pri dodatnem davku raztegne se lastnikom žganih opojnih pijač na Kranjskem do 15. oktobra 1888 inkluzivno;

b) med tem časom ustavi se na Kranjskem izterjanje dodatnega davka pri lastnikih žganih opojnih pijač.

Nasvetujem slavnemu zboru, da pritrdi temu nasvetu, ter se obračam ob jednem s prošnjo do našega častitega gospoda deželnega predsednika, ki je itak toliko vnet za deželno korist, da bode on s svojo uplivno podporo nam pomagal tudi pri koraku, katerega sedaj napravimo pri visokem c. kr. finančnem ministerstvu.

Abgeordneter Deſchmann:

Ich erlaube mir nur einige Bemerkungen über die Art und Weiſe der Behandlung dieſes Dringlichkeitsantrages, wobei ich mich enthalte, über das Meritoriſche des Gegenſtandes ſelbſt zu ſprechen.

Soweit ich mich erinnere, iſt dies ſeit Beginn meiner Miſſion in den krainiſchen Landtag der erſte Fall, daſs ein Dringlichkeitsantrag, der denn doch ein näheres Eingehen in die Details erfordert, in ſo kurzer Zeit der Erledigung zugeführt werden ſoll. Seitdem wir deſſen Begründung durch den Antragſteller Herrn Šuklje und die weiteren Ausführungen ſeines Collegen aus Unterkrain gehört haben, ſind etwa 30 Minuten verfloſſen, und nun ſoll ſchon ein Antrag ganz im Sinne, wie er vom Herrn Šuklje geſtellt wurde, abgeſehen von einer kleinen Aenderung, vom hohen Hauſe angenommen werden. Es iſt allerdings richtig, daſs ſowohl bei der Begründung als auch bei der Zuweiſung des Antrages an einen Ausſchuſs des Hauſes, nach der Geſchäftsordnung vorgegangen wurde. Allein das letzte Alinea, «es kann dem Ausſchuſſe zur Berichterſtattung eine Friſt beſtimmt werden», iſt denn doch nach meiner Auffaſſung nicht dahin zu deuten, es habe der Ausſchuſs den Antrag

sofort in Verhandlung zu nehmen und darüber nach Verlauf von wenigen Minuten schon Bericht zu erstatten. Ich muss gegen einen solchen Vorgang aus dem Grunde Verwahrung einlegen, damit aus diesem Einen Falle nicht für die Zukunft ein Präjudiz gezogen werde. Es gibt ja doch auch Dringlichkeitsanträge von nicht geringer Wichtigkeit und Bedeutung, hinsichtlich welcher den einzelnen Mitgliedern des Ausschusses Zeit gegönnt werden muss, sich über alle Details genau zu informiren. Für mich wenigstens wäre es auch in diesem Falle von großem Werte gewesen, wenn dem Ausschusse Gelegenheit geboten worden wäre, die eigentlichen Organe der Finanz-Direction, von denen die beanständeten Verlautbarungen unmittelbar ausgegangen sind, über den Vorgang zu vernehmen. Allerdings ist der Herr Landespräsident Chef der Finanz-Direction; allein sonst pflegt man ja auch den Vorgang zu beobachten, dass diejenigen Regierungs-Organe, die selbst mit einem in Verhandlung stehenden Gegenstande sich befassten, zu den Ausschusssitzungen eingeladen werden, was natürlich diesmal bei dieser Raschheit in der Behandlung des Antrages nicht möglich war. Meine Ausführungen haben also vorzugsweise den Zweck, dass für künftige Fälle aus dieser heutigen Art der Behandlung eines Gegenstandes nicht ein Präjudiz gezogen werde.

Deželni glavar:

Ker se je gospod poslanec obračal nekako zoper formalno stran razprave, se mi zdi potrebno, da par besed izrečem, ker za obliko obravnav sem v prvej vrsti jaz sam odgovoren. Priznam, da je gospod poslanec Deschmann rekel, da opravilni red naš ni bil žaljen, tega se imamo držati. Kolikor se pa tiče stvari same, mislim, da je gospod govornik prepričan, da je stvar v resnici nujna. Ako želimo, da se na merodajno mesto prošnja odpošlje, da hitro pomoč pride, nam odlašanje ne bi pomagalo mnogo, in ako misli gospod poslanec Deschmann, da bi želel, da bi bil navzoč vodja finančnega vodstva, mu lahko povem, da sem bil jaz, ko sem čul o tem predlogu, sam to željo izrekel, ter c. kr. vladi to željo javil, in gospod deželni predsednik sam se je o vsem tako poučil, da je tisto pojasnilo, katero bi bil mogel danes finančni vodja v odseku podati, izrekel on sam v zboru. Opozarjam pa, da je stvar izredna, mi imamo opraviti z zvršitvijo novega zakona, ki se je prepozno razglasil.

Od svoje strani samo izrekam, da se je opravilni red varoval. Sicer bi jaz sam rad ustregel vsaki utemeljeni želji, katera bi se izrekla od katerekol strani.

Prosim, želi še kateri gospodov govoriti k temu predlogu?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, sklenem razpravo ter prosim gospoda poročevalca, ako še želi kaj omeniti.

Poročevalec Šuklje:

Le par besed v odgovor gospodu Deschmannu. Navajen sem, da imam semtertjà kako prasko s gospodom Deschmannom, navadno se prepirava o drugih vprašanjih nego danes, navadno se nisva strinjala v političnih ali narodnih vprašanjih, v gospodarstvenih rečeh pa sva dosedaj še precej dobro shajala. Danes pa je gospod Deschmann — in meni se zdi prav po nepotrebnem — nekoliko tega nasprotja spravil tudi na gospodarsko polje. Postavil se je na formalno stališče: da je rok, dan odseku, bil prekratek, rekel je, da bi bilo treba «ein näheres Eingehen in die Sache». Meni se zdi, gospôda, da tako postopanje danes ne bi bilo na mestu. Stvar, za katero gre, znana je nam vsem. Vsak se lahko prepriča tudi brez dolgih študij, da je ložje plačati davek v dvanajstih obrokih nego naenkrat, vsak se lahko prepriča, da o dotičnem roku za vlaganje prošenj v oznanilu finančnega ravnateljstva ni bilo govora, torej prebivalstvo ni znalo, pri čem da je. Konečno pa moram opozarjati na drugo okolščino. Mi smo prosili za podaljšanje tega roka za vlaganje prošenj do 15. oktobra. Ako bi mi stvar še razpravljali *per longum et latum*, dalje po navadnem potu jo izročili odseku, debatirali i. t. d., bi morda zopet začetek oktobra bil tu ali še nekoliko dni več, tako da bi se stvar zakasnila in rok bi se zamudil ravno tako kakor prvikrat. Zaradi tega mislim, da formalni pomislek gospoda kolege Deschmanna ni opravičen, in ker ni stavil nasprotnega predloga in ker tudi jaz priznavam, da se iz tega koraka ne bode dajal izvajati noben prejudic za novo postopanje, dalje ker smo se strogo držali predpisov opravilnega reda, prosim slavni zbor, naj pritrdi nasvetu finančnega odseka.

Deželni glavar:

Preidemo do glasovanja. Mislim, da smem, ako-ravno predlog finančnega odseka obstoji iz treh delov, ker se v stvarnem oziru ni čulo nobenega ugovora, dati na glasovanje cel predlog, kakor smo ga čuli iz ust gospoda poročevalca finančnega odseka.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim gospode, ki se strinjajo s celim predlogom finančnega odseka, da ustanejo.

(Obvelja. — Angenommen.)

---

3. Priloga 34. Deželnega odbora poročilo o volitvi deželnega poslanca trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani.

3. Beilage 34. Bericht des Landesausschusses über die Wahl eines Landtagsabgeordneten der Handels- und Gewerbekammer zu Laibach.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Ker se je volitev deželnega poslanca trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, kakor je razvidno iz priloge št. 34., zvršila popolnoma pravilno in po zakonitih določilih, bi prosil slavni zbor, naj pritrdi, da se prestopi precej v obravnavo.

Landeshauptmann:

Wenn gegen die formelle Behandlung des Gegenstandes keine Einsprache erhoben wird, so nehme ich an, dass alle Herren mit dem in Vorschlag gebrachten Vorgange einverstanden sind.

Ker se ne ugovarja, preidemo v meritorično razpravo.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Menim, da so čestiti gospodje poročilo deželnega odbora že prebrali in da zaradi tega lahko preidem precej k nasvetu, katerega stavlja deželni odbor. Deželni odbor predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Volitev gospoda Josipa Kušarja deželnim poslancem za trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani se potrjuje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Josef Kuschar als Landtagsabgeordneten für die Handels- und Gewerbekammer in Laibach wird als giltig erklärt.»

(Obvelja. — Angenommen.)

---

4. Priloga 29. Deželnega odbora poročilo o deželnih ustanovah za hiralce, ki so ustanovljene v proslavo 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franc Jožefa I.

4. Beilage 29. Bericht des Landesausschusses betreffend die zur Feier des 40jährigen Regierungs-Jubiläums Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. gestifteten Landes-Siechenstipendien.

Deželni glavar:

Predlagam, da se izroči priloga 29. finančnemu odseku.

Poslanec vitez dr. Bleiweis:

Prosim besede! Jaz sem mnenja, da je izročiti to prilogo upravnemu odseku, kajti obravnave v finančnem oziru so že sklenjene, tu pa gre le še za statut. Tudi ima finančni odsek itak že toliko tvarine, da si mi ne zdi umestno, nalagati mu še to stvar. Predlagam torej, naj se priloga št. 29. izroči upravnemu odseku.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker je predlog gospoda poslanca viteza dr. Bleiweisa prememni, ga dam v prvi vrsti na glasovanje in prosim gospode, ki se žnjim strinjajo, da ustanejo.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, torej odpade glasovanje o mojem predlogu.

---

5. Priloga 30. Deželnega odbora poročilo o trtni uši na Kranjskem.

5. Beilage 30. Bericht des Landesausschusses betreffend die Reblaus in Krain.

(Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

---

6. Priloga. 31. Deželnega odbora poročilo, s katerim se predlaga načrt zakonu o prepovedanem lovskem času.

6. Beilage 31. Bericht des Landesausschusses, womit der Entwurf eines Gesetzes, betreffend die Schonzeit des Wildes, vorgelegt wird.

(Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

---

7. Priloga 32. Deželnega odbora poročilo o Kopačniški cesti.

7. Beilage 32. Bericht des Landesausschusses betreffend die Kopačnica-Straße.

Poslanec Detela:

Prosim besede! Predlagam, da se izroči priloga 32. finančnemu odseku, ker gré tu za troške uzdržavanja Kopačniške ceste za prihodnje leto.

(Obvelja. — Angenommen.)

---

8. Priloga 33. Deželnega odbora poročilo, s katerim se predlaga načrt zakonu, s katerim se prenareja zakonito določilo o tistih, ki so oproščeni, da ne plačujejo pristojbine za lovsko karto.

8. Beilage 33. Bericht des Landesausschusses, womit der Entwurf eines Gesetzes betreffend die Abänderung der gesetzlichen Bestimmung über die Befreiung von der Entrichtung der Jagdkartengebür vorgelegt wird.

(Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

---

9. Ustno poročilo finančnega odseka o izkazu gledé gospodarjenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1887 (k prilogi 4.).

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Gebarungsausweis des krainischen Volksschullehrer-Pensionsfondes pro 1887 (zur Beilage 4).

Poročevalec Šuklje:

Blagovolite v roke vzeti prilogo 4., v kateri se nahaja izkaz o gospodarjenji s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za l. 1887. Pri dohodkih vidi se, da je znašala skupna svota za l. 1887. 21.187 gld. 19½ kr. Dejansko je bilo opravljanje z 18.639 gld. 24½ kr. Opozarjam posebno na šolske globe, katere so skupaj znašale za l. 1887. 2873 gld. 44 kr., dejansko pa je bilo vplačanih le 812 gld. 89 kr. Vsled tega znašajo aktivni zastanki te terjatve 2060 gld. 55 kr. Opozarjam nadalje na št. 5., to so dotacijski doneski kranjskega deželnega zaklada. Iz kranjskega deželnega zaklada se je dokladala za l. 1887. svota 9830 gld. Če primerjamo to svoto s preliminarjem za tisto leto, vidi se, da je bil proračunjen takrat donesek kranjskega deželnega zaklada z 11.047 gld. Vender potreba ni bila tako velika, faktično se je doplačati moralo le 9830 gld., torej se je dejansko manj potrosilo 1217 gld.

Gledé troškov moram opozarjati na to, da skupni troški z vštetimi zastanki znašajo 20.843 gld. 83½ kr., faktično pa je bilo opravljenih 18.654 gld. 98½ kr. Torej smo na dolgu še 2188 gld. 85 kr.

Nasvetujem, da se izkaz učiteljskega penzijskega zaklada, zadevajoč skupne dohodke z 21.887 gld. 19½ kr., od katerih je bilo dejansko opravljeno 18.639 gld. 24½ kr. in troške v znesku 20.843 gld. 83½ kr. odobri.

(Obvelja. — Angenommen.)

Kar se tiče razkaza imovine, znašalo je aktivno imetje tega zaklada koncem l. 1887. 32.541 gld. 40 kr. Izmed te imovine je bilo vknjiženega blagajničnega ostanka 32.182 gld. 30 kr., aktivni blagajnični zastanki pa so znašali 359 gld. 10 kr. Iz tega sledí, da, če primerjamo končno čisto aktivno imetje v znesku 32.541 gld. 40 kr. s pričetnim stanjem, s katerim je ta zaklad vstopil v računsko dobo l. 1887, takrat je znašalo imetje 32.300 gld. 63 kr., pridemo do zaključka, da se je čista aktivna imovina pomnožila za 240 gld. 77 kr., in sicer se kaže ta pomnožitev pri čistih zastankih, to je pri terjatvah. Ta pomnožitev pri terjatvah ali aktivnih zastankih znaša 256 gld. 51 kr. Med tem pa se je blagajnični ostanek — in tu moram opozarjati na neko tiskarsko nepravilnost — ne pomnožil, temveč zmanjšal za 15 gld. 74 kr. Ta svota bi morala biti tiskana z mastnimi številkami. Razvideti je torej, da se je čista imovina pomnožila za 240 gld. 77 kr., blagajnični ostanek pa zmanjšal za 15 gld. 74 kr.

Finančni odsek je pretresaval te številke, našel jih v redu in vsled tega stavljam predlog v imenu finančnega odseka: Izkaz učiteljskega penzijskega zaklada, tudi kar se tiče imovine, naj se vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

---

10. Ustno poročilo finančnega odseka o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu (k prilogi 10.).

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Ankauf einer Waldparcelle für die Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden (zur Beilage 10).

Poročevalec Dev:

Slavni zbor! Čast mi je poročati v imenu finančnega odseka o poročilu deželnega odbora o nakupu gozda za deželno vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo na Grmu.

Poročilo je obširno, gospodje poslanci so ga tako že prebrali, torej mislim, da mi ni treba daljega razgovora. Deželni odbor je po naročilu visokega zbora iz IV. seje 16. decembra 1887 nakupil gozd Franceta Kastelica iz Novega Mesta, ki meri 9 oralov 1423 □ sežnjev, za svoto 1100 gld. Pogodba je bila sklenjena 27. julija 1888. Ker pa je bilo tega sveta za šolsko posestvo še premalo, nakupilo se je od J. Goloba kos gozda, obsegajočega 15 oralov, za svoto 121 gld. za jeden oral, torej za 1815 gld., tako da se je prihranilo od proračunjene svote 3000 gld. še 85 gld.

Finančni odsek torej predlaga:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Po deželnem odboru zvršeni nakup gozdnih parcel za šolo na Grmu se vzame na znanje in potrjuje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der vom Landesausschusse durchgeführte Ankauf der Waldparcellen für die Schule in Stauden wird genehmigend zur Kenntnis genommen.»

(Obvelja — Angenommen.)

---

11. Ustno poročilo finančnega odseka o računskih sklepih ustanovnih zakladov za leto 1887. (k prilogi 16.).

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde pro 1887 (zur Beilage 16).

Poročevalec Klun:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka mi je čast poročati o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1887. v prilogi 16. Finančni odsek v številkah, ki jih predlaga deželni odbor, ni našel nobene pomote in predlaga:

Slavni zbor naj potrdi vse računske sklepe ustanovnih zakladov za l. 1887.

(Obvelja — Angenommen.)

---

12. Ustno poročilo finančnega odseka o § 9. letnega poročila «Ustanove» marg. št. 2., 3., 5., 6., 7.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über § 9 des Rechenschaftsberichtes „Stiftungen", Marg. Nr. 2, 3, 5, 6 und 7.

13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunih ustanovnih zakladov za l. 1889. (k prilogi 21.).

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Voranschläge der Stiftungsfonde pro 1889 (zur Beilage 21).

Poročevalec Klun:

V tesni zvezi s proračuni ustanovnih zakladov za l. 1889. je § 9. letnega poročila, ki se tiče ustanov in bi usojal predlagati, da se 12. in 13. točki današnjega dnevnega reda razpravlja skupno.

(Obvelja — Angenommen.)

Proračuni ustanovnih zakladov za l. 1889. so bili ravno tako sprejeti od finančnega odseka, kakor jih predlaga deželni odbor (bere iz priloge 21. svote posameznih ustanovnih zakladov — liest aus der Beilage 21 die Summen der einzelnen Stiftungsfonde).

Kar se tiče dijaškega ustanovnega zaklada je v zvezi s to točko številka 2. § 9. letnega poročila, v kateri poroča deželni odbor, da se je računska knjiga dijaškega zaklada malo bolj uredila, da se veliko lažje razvidi stanje posameznih ustanov, kakor dosedaj. Ta uredba je le hvalevredna, in predlagam, naj se vzame na znanje.

V zvezi s sirotinskim zakladom ste marginalni številki 5. in 6. § 9. letnega poročila.

V št. 5. namreč poroča deželni odbor, da je naznanil vodstvu Vincencijeve družbe, da so se s sklepom 7. decembra 1887 začasno povekšale sirotinske ustanove za dečke v Marijanišči od 90 gld. do 100 gld., in sicer pričenši z letom 1888., in dalje v št. 6., da je naznanil vodstvu Lichtenthurnove sirotišnice, da je dovolila c. kr. vlada pričenši od l. 1888. letni donesek 400 gld. za vzdrževanje dekliške šole. Predlagam, da se tudi št. 5. in 6. vzameti na znanje.

Razun poprej naštetih ustanov omenja št. 3. §. 9. letnega poročila še kranjske državne ustanove v vojaških odgojevalnicah in naznanja, da ste bili izpraznjeni dve mesti podeljeni Ludoviku Vencajzu in Rudolfu Čelešniku.

V marginalni št. 7. istega paragrafa poroča deželni odbor, da je dobil vprašanje od visokega ministerstva notranjih zadev, če bi se smel za Schweiger-Lerchenfeldovo ustanovo napraviti še en prostor, ker so dotični dohodki za to zadostni. Na to je deželni odbor priporočal to ustanovitev, ker je število ubožnih gospodičen kranjskega plemstva precej veliko.

V imenu finančnega odseka torej predlagam:

1.) Proračuni ustanovnih zakladov za leto 1889. se odobré;

2.) letno poročilo deželnega odbora gledé raznoterih ustanov št. 2., 3., 5., 6. in 7. § 9. se jemlje na znanje.

(Oba predloga obveljata brez debate. — Beide Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

---

14. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu hiralniškega zaklada za l. 1889. in o računskem sklepu za l. 1887. (k prilogi 27.) in o § 9. letnega poročila, marg. št. 1.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Siechenfondes pro 1889 und den Rechnungsabschluss pro 1887 (zur Beilage 27) und über § 9 des Rechenschaftsberichtes, Marg. Nr. 1.

Poročevalec Klun:

Potrebščina hiralniškega zaklada za l. 1889. znaša 2500 gld., in zaklada znaša 2526 gld. 40 kr., torej preostaja 26 gld. 40 kr. Ta preostanek se je dosedaj po sklepu deželnega zbora dné 13. decembra 1886 nakladal kot ustanovni zaklad za samosvojno deželno hiralnico ali pa razdeljeval med ubožne občine v podporo k oskrbovalnim troškom hiralcev vsled sklepa deželnega zbora z dné 18. oktobra 1884. Kakor je pa slavni zbor zvedel iz danes razdeljene predloge deželnega odbora, osnovale so se posebne ustanove za uboge hiralce in tako se bode lehko ves preostanek te ustanove plodonosno nakladal za stavbo lastne hiralnice.

Tu sem spada tudi marginalna št. 1. § 9. letnega poročila, v katerem deželni odbor naznanja, da so se izpraznjene hiralske ustanove oddale 6 po imenih naštetim prosilcem.

Prosim, naj slavni zbor vzame to številko na znanje.

Kar se tiče računskega sklepa hiralniškega zaklada in razkaza skupne imovine koncem l. 1887. ni našel finančni odsek nikake pomote, temveč le priporoča, naj se odobri.

V imenu finančnega odseka predlagam torej:

1.) Proračun hiralniškega zaklada za l. 1889. s potrebščino 2500 gld., s zaklado 2526 gld. 40 kr. in presežkom 26 gld. 40 kr. se odobrí. Presežek naj se v smislu deželnozborovega sklepa z dné 13. decembra 1886 kot ustanovni zaklad za deželno hiralnico plodonosno naloži.

2.) Št. 1. §. 9. letnega poročila gledé oddaje 6 hiralniških ustanov se jemlje na znanje.

3.) Računski sklep hiralniškega zaklada za l. 1887. se potrdi.

(Vsi predlogi obveljajo brez debate. — Alle Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

Deželni glavar:

S tem je rešen dnevni red današnje seje.

Izročil se mi je samostalen predlog gospoda poslanca Pfeiferja in Šukljeja in tovarišev. Prosim gospoda tajnika, da prečita ta predlog.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

Samostalni predlog

poslancev Viljelma Pfeiferja, Franca Šukljeja in tovarišev z načrtom zakona, s katerim se prenareja § 2. deželnega zakona z dne 5. avgusta 1887, dež. zak. št. 24, o samostojni deželni nakladi na porabo žganih opojnih pijač.

Slavni deželni zbor naj sklene:

a) Priloženi načrt zakona se potrdi.

b) Deželnemu odboru se naroča, da temu zakonskemu načrtu izprosi Najvišje potrjenje.

V. Pfeifer, Fr. Šuklje, dr. Vošnjak, Hinko Kavčič, dr. Papež, M. Lavrenčič, Mohar, Klun, dr. Sterbenec, Pakič, Janko Kersnik, A. Kraigher, Murnik.

Zakon

z dné . . . . . ,

s katerim se prenareja § 2. deželnega zakona z dne 5. avgusta 1887 št. 24.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Člen I.

§ 2. zakona z dne 5. avgusta 1887., dež. zak. št. 24, je v svoji dozdanji besedi razveljavljen in namesto njega stopi naslednje določilo:

§ 2.

Oprostitev od plačevanja deželne naklade na porabo žganih opojnih pijač mora nastopiti v vseh ónih slučajih in pod tistimi uveti in opreznostimi, pod katerimi se dovoljuje oprostitev od plačevanja državnega davka za žganje iz samopridelanih tvarin (§ 5. zakona z 20. junija 1888, drž. zak. št. 95).

Ravno tako nastopi oprostitev od deželne naklade v vseh onih slučajih in pod tistimi uveti in opreznostimi, pod katerimi se dovoljuje davčna oprostitev od državnega potrošnega davka za tisto žganje, katero se rabi za obrtne namene vštevši narejanje octa (jesiha), za kuho, kurjavo, snažitev in razsvetljavo, za zdravilne in znanstvene namene (§ 6. zakona z 20. junija 1888, drž. zak. št. 95).

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavnost 1. dan meseca januvarija 1889. leta.

Gesetz

vom . . . . . ,

mit welchem § 2 des Landesgesetzes vom 5. August 1887, Nr. 24, abgeändert wird.

Ueber Antrag des Landtages meines Herzogthums Krain finde Ich anzuordnen wie folgt:

Art. I.

§ 2 des Gesetzes vom 5. August 1887, L. G. B. Nr. 24, tritt in seiner gegenwärtigen Fassung außer Wirksamkeit und wird ersetzt durch folgende Bestimmung:

§ 2.

Die Befreiung von der Entrichtung der Landesauflage auf den Verbrauch von gebrannten geistigen Flüssigkeiten hat in allen jenen Fällen und unter denselben Bedingungen und Vorsichten einzutreten, unter welchen die Befreiung von der Entrichtung der staatlichen Steuer für Brantwein aus selbst erzeugten Stoffen zum eigenen Hausbedarfe (§ 5 des Gesetzes vom 20. Juni 1888, R. G. B. Nr. 95) zugestanden wird.

Desgleichen tritt die Befreiung von der Landesauflage in allen jenen Fällen und unter denselben Bedingungen und Vorsichten ein, unter welchen die Steuerfreiheit von der staatlichen Consumabgabe für denjenigen Brantwein gewährt wird, welcher zu gewerblichen Zwecken einschließlich der Essigbereitung, zum Kochen, Heizen, Putzen und zur Beleuchtung, zu Heil- und wissenschaftlichen Zwecken verwendet wird (§ 6 des Gesetzes vom 20. Juni 1888, R. G. B. Nr. 95).

Art. II.

Dieses Gesetz tritt mit 1. Jänner 1889 in Wirksamkeit.

Deželni glavar:

Ta predlog je dosti podprt in se bode dal v tisk, utemeljevanje pa postavil bodem na dnevni red prihodnje seje.

Dalje se mi je izročil drug samostalen predlog gospoda poslanca dr. Papeža in tovarišev. Prosim gospoda tajnika, da prečita ta predlog.

Tajnik Pfeifer

(bere — liest):

Samostalni predlog

poslanca dr. Papeža in tovarišev o prenaredbi § 13. deželnega volilnega reda.

Slavni deželni zbor naj sklene:

a) Priloženi načrt zakona se potrdi;

b) deželnemu odboru se naroča, da temu načrtu izprosi Najvišje potrjenje.

Dr. Papež, vitez dr. Bleiweis-Trsteniški, Josip Kušar, Grasselli, dr. A. Mosche, Murnik, dr. Vošnjak.

Zakon

z dné . . . . . ,

s katerim se prenareja § 13. volilnega reda za deželni zbor vojvodine Kranjske.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

Člen I.

V prvem odstavku § 13. volilnega reda za deželni zbor vojvodine Kranjske z dné 26. februvarja 1861 oziroma zakona z dné 29. maja 1884, št. 10. dež. zak., se izpusté sledeče besede: «z 9. junija l. 1850,» in se mora torej glasiti ta odstavek takó:

«Poslance v § 3. naštetih mest in trgov volijo direktno vsi tisti občani, kateri imajo po posebnem občinskem statutu mesta Ljubljanskega ali po občinskem zakonu z 17. februvarja 1866 pravico voliti občinski zastop mest in trgov, sestavljajočih volilni okraj in kateri niso po § 18. deželno-zborskega volilnega reda izključeni od volilne pravice, in kateri»

Člen II.

Vsi drugi odstavki tega § 13. ostanejo nepremenjeni.

Člen III.

Ta zakon stopi v veljavnost s tistim dnevom, ko se razglasí.

Člen IV.

Mojemu ministru notranjih stvari je naročeno zvršiti ta zakon.

Gesetz

vom . . . . . ,

womit der § 13 der Landtags-Wahlordnung für das Herzogthum Krain abgeändert wird.

Ueber Antrag des Landtages Meines Herzogthums Krain finde Ich anzuordnen wie folgt:

Artikel I.

In dem ersten Absatze des § 13 der Landtags-Wahlordnung für das Herzogthum Krain vom 26. Februar 1861 beziehungsweise des Gesetzes vom 29. Mai 1884, L. G. B. Nr. 10, ist die Stelle, welche lautet: «vom 9. Juni 1850», wegzulassen und es hat sohin dieser Absatz zu lauten:

«Die Abgeordneten der im § 3 angeführten Städte und Märkte sind durch directe Wahl aller jener, nach dem besonderen Gemeindestatute der Stadt Laibach, oder dem Gemeindegesetze vom 17. Februar 1866 zur Wahl der Gemeindevertretung der einen Wahlbezirk bildenden Städte und Märkte berechtigten und nach § 18 der Landtags-Wahlordnung vom Wahlrechte nicht ausgeschlossenen Gemeindeglieder zu wählen, welche»

Artikel II.

Die übrigen hier nicht angeführten Absätze des vorangeführten § 13 bleiben unverändert.

Artikel III.

Dieses Gesetz tritt mit dem Tage der Kundmachung in Kraft.

Artikel IV.

Mit der Durchführung dieses Gesetzes ist Mein Minister des Innern beauftragt.

Deželni glavar:

Tudi ta predlog je dosti podprt, razdelil se bode tiskan, in utemeljevanje postavim na dnevni red prihodnje seje.

Naznaniti mi je, da upravni odsek zboruje precej po javni seji.

Der Finanzausschuss versammelt sich heute nachmittags um 6 Uhr.

Prihodnjo sejo odločim na torek, in sicer na 10. uro dopoldne; na dnevni red bodem dal ravnokar stavljena predloga in pa gradivo, katero bode došlo iz odsekov.

Dnevni red bodem dal čestitim gospodom poslancem pismenim potom na znanje.

Sklenem sejo.

Konec seje ob 1. uri 45 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 45 Min. nachmittag.

Založil kranjski deželni odbor. — Tiskala Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.